NEAR EAST LIBRARY 1988 - LEFKOŞA

K.K.T.C.

YAKIN DOGU ÜNIVERSITESI
FEN EDEBiYAT FAKÜLTESi

TÜRK DILI VE EDEBiYATI BÖLÜMÜ

MEZUNiYET ÇALISMASI
2000-2001

1958-1974 DÖNEMiNE AiT VERiLEN MÜCADELELER

DANIS MAN
DOÇ.DR. BÜLENT YORULMAZ

MELEK KABIDAN
950019

LEFKOSA 2001

NEAR EAST UNIVERSITY
LIBRARY
1988 - LEFKOŞA

ÖN SÖZ

Yazıma başlarken Kıbrıs türk halkının yaşadığı korkuları ve heyecanları anımsarım. Bu yaşanılan olayların anlatılması onlara çok acı geliyordu. Gözlemlerime göre insanların yaşadığı kötü olayların anlatılması çokgüçtü. Çünkü bana anlatılanlarda çok acı olaylar yaşanmış ve bunlar beni de çok etkilemişti.

Yaşanılan bu savaş sırasındaki olaylar insanlar için çok kötü bir am olarak kalmıştır. İnsanların rumlar karşısında çektikleri kötülükler yaşadığı acılar onları hayatlarından bezdirmişti.

Rumların esir alman Türklere karşı yaptığı işkenceler insanlık dışı idi. Onları aç susuz bırakıp ölüme terkediyorlardı,

Rumların Türklere karşı yaptığı saldırılar karşısında birçok askerimiz şehit olmuştu. Bunları duyan sivil halk hemen bölüklere akın etmişlerdi, Çünkü ölen askerlerin kimler olduğunu bilmiyorlardı.

İnsanların yaşadığı bu kötü olayların sonu gelmişti. 20 Temmuz sabahı çıkarma plajından Türkiye Cumhuriyeti askerleri Kıbrıs Türk halkını yaşadığı zulüm ve işkencelerden kurtarmak için adaya ayak bastılar. Böylece Kıbrıs Türk Halkı zulüm ve işkenceden kurtulmus oldu.

Alınan bu büyük zaferden sonra Kıbrıs Türk halkı geleceğe emin yollarla adını atmış oldu.

İÇİNDEKİLER

58 SÖMÜRGE İDARESİNDEKİ İNGİLİZ POLİSİNDE GÖREV ALDIÖIM SÜRE -------20,21

60- 1963 ARASI YAŞADIĞIM I3İR OLA'{ ----------22

74 HAREKATI ----------23,24

958- 1963 OLAYLARINDA GÖÇ ----------25 ,26

960- 1974 YIL[illegible] ARASINDA GEÇEN ESİRLİK OLAYLARI----------27,28,29,30

963- 1974 SAVAŞ SIRASINDAKİ ANILARIM ----------1, 2,3,4,5,6

1963- 1972 ASKERDE '{ AŞADIÖIM OLA'ı:'LAR ----------:.·----------7,8,9

BAF ÇATIŞMALARI ----------10,11

20 TEMMU·Z DAR:BEsi ----------12

BARIŞ HARE,HATININ I3AŞLAMAS1 ----------13, 14

1974 SİNDE ----------15,16, 17

1963- 1971 YILLARI ARASINDAKİ ANILARIM ----------18, 19

:ÖIZİN

A- Yer Adları

Adatepe, ...6

Ateş Bölüğü, ...6

Alsancak, ...I

Alayköy.....1,8

Boğaz, ...9

Bozdağ, ...6

Baf.....10

Darboğaz, ...J~

Gönyeli,.....1

Girne,.....7,9,23

Göçmenköy, ...8

Güzelyurt, ...9

Kanlıköy,.....6

Kırnı, ...7

Lefkoşa,.....1,23,25

Larnaka 27

Lefke,.....24

Magosa,.....8,24

Mu[illegible] 30

Ortaköy, ...21

Sandallar,.....30

Tahtakale,.....13,25

Taşkınköy.....15

B- Şahıs ADLARI

ALİ KUTRUZA.....10,11,12

ERGÜN KABİDAN.....23,24,25,26

MEHMET MENEKAY 20,21,22

HÜSEYİN GÜRSOY 1,2,3,4,5,6

KEMAL KAMBUR.....13,14,18,19

MUSTAFA ÖZBURAK 7,8,9

ERCUMENT ÖZERCE 27,28,29,30

AHMET BENSEL. 15, 16, 17

1963-1974 SAVAŞ SIRASINDAKİ ANILARIM

10 Temmuz 1958 ben 15 yaşındaydim saat 6 sıraları Gönyeli' de bir kaynaşma var insanlar telaşlı ve heycanlı az sonra öğrendik kördümenli 50 kadar rum Zümrütköy' e baskına gitmiş ihbar üzerine ingiliz askerleri emellerine ulaşamadan romları yakalamış hapse koymak için önce alayköy polisine sonra Lefkoşa'ya götürmüş hapsedecek yer bulamamışlar. Ceza olarak Gönyeliye getirip yaya köylerine gönderin köyünlibatısında kamyonlardan inerler ve batıya doğru koşmaya başlarlar. Ben kardeşim Erten Kurnazlı ile seyrederiz.Beş on dakika sonra halada anlayamadığımız bir olay oldu.

Kırmızı yaprak denilen mevkide rumların geçtiği güzergahta Ekinler ateşe verildi o ateşi rumalr mı yaktı yoksa bizim köyden biri daha önce gidip demi yaktı hala anlamış değilim. Hafif meltem esiyordu yangın hemen büyüdü dumanı gören köy gençleri eline ne geçirdiyse kapıp düştüler rumların peşine ben ve arkadaşım birşey yapacakmış gibi çocuk halimizle bizde koştuk peşlerinden. Yangın yerine vardığımızda ne yapmamaız gerektiğini kavrayamadım.

Bir yanda oraya gelen İngilizler ateşi söndürmeye çalışıyordu daha ilerde kaçan rumları kovcalayan köylüler yetiştikleri rumları demir çubuk veya sopa ile vurup yere düşürüyorlardı arkadan yetişenlerde öldürüyordu.Bu olay bir kilometrelik alanda onbeş, yirmi dakika devam etti olayın farkına varan İngilizler köylüleri yakalamaya başladı hava kararırken saklanamayan ve kaçamayan köylüler ingilizler tatafindan tutuklandı biz de geri köye döndük.

Netice 28 kadar (fazla veya eksik) diyebilirim rum öldü 40-50 kadar köylü tutuklandı. o gecekimse yatıp uyuyamadı uyuyamazdı da. Köye o gece (örfi idare)

[illegible] sabahı bekledi.

Sonra oldu mikrofonla ç~ılar yapıldı bütün köylü okulun havlusunda toplandı [illegible] el örgüler çekilmiş ,m¢raklrbeldeyiş birkaç saat sürdü az sonra köylülerin [illegible] kaçıp kurtulan rumlar sıkı güvenlik altında okula getirildi her tarafa silahlı ingiliz askerleriyle doluydu.

Az sonra bütün köylü sıra ile rumlarm önünden geçirildi onlara göre (savaşa) bu olaylara karışanları seçtiler seçilenleri ingilizler tutklayıp hapse gönderdiler aralarında büyük [illegible] Ahmet Konnolu'nun da bulunduğu elli altmış kadar köylü mahkeme edilene kadar tutuklandı.

Dava günlerce aylarca devam etti aileler perişan oldu ancak sonu iyi oldu hepsi beraat etti.

Ancak rumlar Gönyelilere olan kini hiç bitmedi kedimizi kıstırsalar öldüreceklerini söylerlerdi birkaç sene sonra ortalık sakinleşti 1960 Kıbrıs Cumhuriyeti kuruldu 1963 ağustosu'na kadar sakin hayat devam etti 1963 Ağustosun'da olaylar tekrar patlak verdi.

Lefkoşa'da tahtakale ve Yenişehir bölgelerinde ve buna benzer rum türk karışık yaşanan yerlerde rum1ar türkleri öldürmeye başladılar. Herkes gücü kadar kendi bölgesini savunmaya çalışıyordu her gece köyden silahlı gençler Lefkoşa'ya takviye gidiyordu .Bundan dolayı Gönyelili olanlarla hep gurur duymuşumdur. Olaylar her geçen gün artıyordu.

Köyün çemberini mevziler kazılarak nöbetleşe beklemeye başladık benim ekrem[illegible] dışladılar yani elimize silah verip nöbet tutmamıza izin vermediler köyün teşkilat adamları.

[illegible] birkaç gün içinde elli kadar arkadaş toplanıp karar verdik önce kırnıya [illegible] ordan da dağa çıktı,k. Rumlara ait karmi köyünün üstündeki [illegible] tarih 1968 şubfifveya mart ayı idi kış çok sert idi. Hava [illegible] deli toy halimizl.~,ı,~ykuşlarla sabahı iple çekerdik. 15-20 [illegible] yakın olan rum 1.c,öylerine takviye rum askeri gelmeye başladı [illegible] olanlara bıildiridik. Tamam cevabı alırdık. Merak [illegible] gibi nasihatlar filırdık ve birşey duyarsanız veya görürüseniz [illegible] diyorlardı taş tekerlemekle müdafa mı olurdu nitekim olmadı [illegible]

[illegible] 1964 de ülkenin en.'b\\~\el.\.'bu.\.'L\~'cne\e~e\~~el. 't\\.(.)l.a\~etm.e\ı:.~ID. [illegible] onlara ziyafet vermek için dağda kuzu vurduk ve yediler içtiler gittiler. 28 Nisan sabahı saat bir veya iki sularında rumlar balyasafa(yeşil tepe) bölgesinden bizim mevzilere sızma hareketine başladılar. Darboğazdan Alsancağa kadar 10 kilometre alanı altmış kadar mangal yürekli genç (hakiki mücahit) korumaya çalışıyorduk. 11 veya 12 nöbet yerimiz vardı. Bazı nöbet yerlerinin ararsı 500 metreden fazla idi. Şartlar çok zordu irtibatımız çok azdı telefon sadece üç yerde vardı karargah olarak bulunduğumuz yerlerdeydi nöbet yerinde bir allah vardı. Birde biz şunu da ~}ınıı:ıeden geçemeyeceğim neymiş efendim içki içmişiz kendimizden geçmişiz sızıp uyıımuşuz da rumlar gelmiş dağı alnuş. Yok öyle şey kuru ekmeğe çok geceler talim etmişiz konyağı nerde bulacakmışız parayı nerde bulacaktık.

Nerde kalmıştık saat bir sıraları içimizde en yaşlı olan rahmetlik süleyman dayı aşağıdaki dereden sesler duyunuş hemen arkadaşlarına seslenip önlem almaya başlamışlar benim bulunduğum yerden iki veya üç kilometre daha batıda idiler ben

[illegible] dört sekiz arası nöbetini tutmuş az önce yatmıştım arkadaşlar beni uyandırıp nöbet yerlerine diğer arkadaşların yanına koştular en son giden telefonla boğazı arayıp durumu bildirmemei tembih etti ve oda ayrıldı. Rumların sızma yaptığını söylemişti. Böyle olacağını bekliyorduk o kadar rum takviye boşuna mı gelmişti. Önce uyku sersemi inanmadım ama bu arkadaşlar niye yataklarında yoktular hemen fırladım zaten ayakkabılarımız çıkarmadan yatardık telefonun yanma gittim bir sigara yakıp etrafı dinledim etrafta tıs yok.

Sanki kıt,yamet kopl:l.cak hiç yalan yok içime bir korku düştü çok uzaktan birkaç el silah sesi duyuldu y·l:l.llkısı bütün dağda inledi hemen telefona sarıldım ne oluyor diye sordum dördüncü mevzide çarpışına başlamış bizim Takım. komutanı Savaş komutan bir landr·9-yere dolup oraya takviye gitmişler. Boğaza bildirmişler durumu, bekleyin yerinizde:.1ayrılmaym daha takviyeler gelecek denmiş bekliyoruz silah sesleri gittikçe ç9ğalıyor ve yaklaşıyor tekrar telefon ediyorum sabredin diyorlar beş dakika on dakika yarım saat bir saat şafak attı tepelerin burunları fark ed.ilıneye başladı pat pa~};)aktım fuat dayı gelir noldı dedim bizde birşey yok dedi diğer mevziye gidi~pruın dedi yanımda hiç durmadan geçti gitti aına korktuğu her halinden belli idi bir .~<daha bekledim baktım karşımdaki tepenin zirvesine doğru birileri koşar bizim arkad.aşlar aşağıda derenin iki yamacında nöbet yerinde onlar olamazdı evet onlar olamazdı gelenler ruındu. Aramızdaki mesafe 150 veya 200 metre vardı Yanık sırt dediğimiz tepeye geldiler telefona sarıldım tepeyi tarif ettim takviyeler (iki landrover) yola çıkmış az sonra ordadırlar sabredin geliyorlar dedi birkaç dakika korku ile bekledim.

Ortalık ağarmaya başladı, yedi veya sekiz kişi idiler tepenin zirvesine geldikterinde oturdular bizim çadırları farkedindce bir taradılar otomatik tüfeklerle.

Ben telefonu kaptım küçük masa kadar taşın arkasına sığındım ben çukurda olduğumdan görünmüyorum rastgele ateş ediyorlardı bu esnada sağ taraftan başka silah sesi duyuldu. Herhalde bizim takviyelerdr diye düşündüm rumlar onlara da ateş etmeye başladı karşılıklı ateş devam etti. Güneş daha doğmamıştı yanımda silah yok sayılı olan silahlar iiöbetçilerde idi ne yapabilirdim diye düşünüyorum vurulursam vatan helal olsun dedim kendi kendime. Birara insan sesleri durdum anlamadım acaba arkadaşlar mı dinliyorum kimse yok.

Bizim nöbet yerleri rumların gerisinde kaldı sarılırlarsa hepsi ölürdü ateş yine başladı yağmur gibi mermi yağıyordu sol taraftan da silah sesleri gelmeye başladı eyvah dedim galiba sonumuz geldi. Bir telefon daha son olark açtım bizimkiler keskin sırt dediğimiz tepeye vermişlar ama batıya bizim bulunduğumuz tarafa geçemiyorlar yoğun ateş varmış ben o yoğun ateşin içindeyim dedim cevap yok telefonun şırmasını çekip kopardım bismillah deyip fırladım güney batıya kırın istikametine doğru var gücümle koşmaya başladım ruınun mermileri başımın üzerinden vı vız geçer ben aldırmam devam en nihayet sıkça bir ormancığa girebildim ve gözden kayboldum.Emin bir yere geldiğimde durdum soluk aldım baktım bir arkadaş soluk soluğa yanıma geldi gavur bütün dağı aldı dedi ben de boğaza gidiyorum istersen gel gidelim dedi otur birer sigara içelim dedim hem biraz bekleyelim. Hade dedi yok dedim ben arkadaşlarımı bulmadan gitmem dedim köye giderşem anneleri sormayacak mı bana ne oldular diye ben ne cevap vereyim söyleye bilirmisin galiba haklısın dedi Sigaralar bitti bade yolun açık olsun dedi o boğaza doğru ben kırnıya doğru ayrıldık bir kere daha o arkadaşı görmedim sağ mı ölü mü bilmiyorum.

kırnıya indim arkadaşlarımla birkaçım gördüm herkes kaçtı dediler. Kırnının üst kısmındaki tepelere taştan mevzi kurup boğazdan gelen silahlı arkadaşlara devrettik mühedi bizde köye döndük sağ salim bereket bir tamam toplandık birkaç tanesi bir gece mevzilerin gerisinde kalmışlar ve köye ikinci gün gelebilmişlerdi.

Bir hafta sonra bizi sinama salonuna toplayıp eğitim verdiler 22 Mayıs 1964 tarihi mücahit olarak Bozdağa göreve gittim. 1971 'e kadar, 101 Evler, Adatepe, Ateş Bölüğü, Kanlıköy gibi yerlerde görev yaptım. 1973 'de gönüllü terhis oldum.

HÜSEYİN GÜRSOY (YAŞ:60)
LEFKOŞA

1963-1972 ASKERDE YAŞADIĞIM OLAYLAR:

1963-1972 yılları arasında askerlik yaptım. 1972'te terhis oldum 1970-74 dönemi Rum kesminde çalıştım 15 Temmuz'da makaryosa karşı yunan darbesi oldu. Köyün camisinde mikrofonda bütün eski mücahitler seferi personel olarak cepheye gidilecek diye çağrı yapıldı bizde bütün eski mücahitler toplandık gittik 4 gün türk uçakları gelecek diye gökyüzüne baktık ve 19 Temmuz' da türk paraşütçüler rum kesmine düşmesin diye bizim cephe boyunca işaretler koyduk (ateş yakarak ve sarı bez çekerek) üç dört gün cephe boyu savaş hazırlığı yaptık.

20 Temmuz sabahı saat 5 sularında barış harekatı başlayacak diye haber geldi ve heyecanlı bekleyiş şafak atana kadar devam etti. Uçakların sesini duyduk Girne bölgesinde ilk dalış yapan Türk jet uçağını gördük daha sonra yorgoz tarafından bir uğultu duyduk baktık paraşüt uçakları göründü uçaklar fotanın üzerine geldiğinde paraşütleri dökmeye paşladı o an ağlayarak çığlık attık ömrüm boyunca bunu unutamam çünkü o senelik hayallerimiz gerçek oluyordu. Öğleye doğru paraşütle inenler bize katıldı (.)]. kadar bitkidiler ki neyimiz varsa yedirdik içirdik ve uyuyup dinlenmelerini sağladık.

O günlerde yiyecek ve içeceklerimiz boğazdan haftada bir gelir bölüğün mutfağında pişirilir landrover ile takımlara dağıtılırdı.

Bu arada Girne bölgesinde şiddetli çarpışmaların olduğunu duyuyorduk. Harekatın üçüncü günü (23 Temmuz) Tanklar yanımıza ancak ulaşabildi.

Bir ciple yanımıza tankcı Binbaşı geldi Anafani boğazına gittik ve Alayköy' e nasıl saldıracaklarının keşfini yaptık. Biz de ona bölgeyi tarif ederek yardımcı olduk. Bir müddet sonra Türk tankları alayköyün kuzey doğusuna geldiler taaruza kalktılar ancak rumlar havan topları ile baraj atışı yaparak köye girmelerini engellediler.

Tanklar biraz geri çekildi, herhalde komutan telsizle jetlerden yardım istedi çünkü 10-15 dakika sonra jetler gelip Alayköyü bombaladı. Jetler gidince tanklar tekrar taarruza kalktılar ancak yine püskürtüldüler bu olay üç dört kez tekrarlandı o gün tanklar Alayköy~girmeyi başaramadı ve beklemeye başladılar. Ertesi gün (25 Temmuz) Türk Alayı tarafindan alayköyün doğusunda havaalanı bölgesinden göğüs göğüse ç~ışmalar bir kaç gün devam etti başarı geciktikce sinirler oldukça gergindi çünkıbu şiddetli çarpışmada 90 civarında şehit verilmişti. Sonunda AlaköyDoğu ye. Kuzeyden çember altına alındı ancak Alayköyün almışım biz görmedik. Bu olaydan sonra ailemizin yanına gittik eşim ve bir oğlum Göçmenköyde anne ve babasının yanında kalıyordu çünkü rumlann attığı bombalardan Gönyelideki evimiz hasar görmüştü. İkinci harekatın başladığı 20 Ağustos günü Magosa bölgesine taaruza geçecek olan birliklerin bulunduğu yerde toplanmışlardı bir katkımız olur diye bizde oraya gittik.

Araçların geçeceği yol üzerinde bir köprü ağır tankların yükünü çekemedi ve çöktü cephane yüklü kamyonlar beklemeye başladı biz hemen gaynım Hasan ile Ortaköye gidip şirocu mercan arabın dozerini alıp geri geldik ve köprüyü taşlarla tekrar tamir ettik ve reoların(askeri araç) geçmesini sağladık. Bu olaylar olurken rumların havan topları ile o bölgeyi sürekli bombaladığına şahit olduk.

Daha sonra eve döndük harekatı radyodan takip ediyorduk. Göçmenköy minaresinin üzerine çıktık. Lefkoşa Havaalam yolu üzerinde bulunan büyük bir binadan Türk tarafına devamlı top ateşi açılıyordu. Gönyeli çemberi bölgesinde mevzilenen Türk topçuları onlara karşılık veriyordu. Bu topçu düellosu akşama kadar devam etti. Bizde filim seyreder gibi olayları seyrediyorduk. Bu olaylara katılan arkadaşlardan bazılarının şehit olduğunu öğrendik.

NEAR EAST UNIVERSITY
LIBRARY
1988 - LEFKOŞA

Yakınlarımdan rahmetli eniştem Yüksel Dereli harekatın ikinci günü boğazda yanlarına havan mermisi düşerek şehit oldu.

Rahmetli Fatma halam'da ayni günlerde gelini ile beraber Gönyelide saklandıkları evde başlarına havan mermisi düştü ve onlarda şehit oldu. Arkadaşlarım Rahmetli Mustafa Hacı Rahmetlik Hüseyin Arabacı onlarda Kermiya bölgesinde şehit oldu.

İkinci harekat bir hafta kadar sürdü Türk birlikleri Magosa'yı, Güzelyurt bölgesini hatta Lefkeye kadar ateşkes olmasma rağmen planlanan hududu belirlemek için harekata devam ettiler. Birkaç gün ortalık sakinleştikten sonra ganimet dönemi başladı akla gelmedik insanlar ganimet yapmaya başladı ve ganimette yakalananların sağlarını kazırlardı.

Aradan bir kaç hafta geçtikten sonra toparlanma dönemi başladı sağdan, soldan gelen göçmenler yerleşmeye ve iş bulup çatışmaya başlıyorlar. Ben çalışma dairesine müracaat edip inşaat planlamada görev aldım ve işe başladım ilk etapta okulları tamir ediyorduk daha sonra Girneye aktarıldık o bölgede daha çok hasar vardı 3 senede burda çalıştım. Daha sonra sicili çok temiz olan belli şahısların çalışabileceği dar boğaz bölgesinde askeri bir tesisin yapımında çalıştım. Sonra Lefkoşa'ya aktarıldım Havaalanı, Atatürk Kültür Merkezi Bloklar gibi belli başlı devlet binalarının yapımında dormen olarak 13 sene hizmet verdim.

MUSTAFA ÖZBURAK (YAŞ 55)
LEFKOŞA

[illegible] 1974 tarihinde baf kasabasında öğlene doğru silah [illegible] Çarşmalar başladığında biz Türkler rumları bayağı zorlamıştık. [illegible] bir vapurun gelmesi ile birden değişti.Bu gemi bir rum [illegible] rumlar bu geminin \W.tm~~\).~ ~\).~ 1u~u~~~~~1~~~'- [illegible] bir Türk bayrağı asmışlardı. Böyle yapmalarının amacı Türkleri kandırıp [illegible] idi.Rumlar nitekim bu amaçlarına ulaştılar ve bizleri kandırdılar. Geri limana ilk geldiğindeyanlışhlda hep rum bölgesini bombalamaya başladı bunu gören Türk sancaktarı 9ıın radyodan sinyal vermeye başladı ve çok güzel hep böyle bombalamaya devam et demiş. Bu sinyali alan rum kaptan ve gemi personeli Rum ve Türk tarafının ne taraf olduğunu farkeder ve gemi artık Türk tarafını bombalamaya başlar.Bu bombalama devam ederken bir yandan da Yunan askerleri adaya çıkarma yapıyordu. Bu askerlerle epeyce çatıştık. Akşam üzerine doğru Türk uçakları geldi gelmesine geldi ama sinyal gönderemediğimiz için ne taraf Türk ne taraf Rum bilmediklerinden dolayı bir iki defa dalıp tekrar geri gittiler. Herşeye rağmen biz yunan askerlerine karşı çok direndik ancak gücümüz bir yerde tükendi ve esir olduk. Esir olduğumuz zaman rum komşularımız bize çok şaşırdıklarını söylüyorlardı sebebi ise onlar bizim onları esir edeceğimizi bekliyorlardı.

O gece hepimiz evlerimizden kaçtık mağralara kaçtık kaçtık dediğim sadece kadınlar, yaşlılar ve çocuklar. Biz erkekler ve gençler hepimiz mevzilerde tetikte bekliyorduk. Çok yorgun bitkin bir haldeydik. Yaşlılarımızın hemen hemen hepsi yaralanmışlardı bunlar hastahanelere ve okullarda kurulan çadır hastahaneleer kaldırılmışlar ve tedavi edilmeyi bekliyorlardı. O zaman yarası ağır olanlara önce bakılıyordu.

[illegible] göste:rerek hastahane, okul ve ibadet yerlerine [illegible]. Bu gelişmelerin üzerine mecburen hastahanelerimizi de [illegible]. Hasthanede #*tan yarahlan da mağralara [illegible] yine de yıkılmadıkNy¢i0gece sabaha kadar askerlerimiz [illegible] saat 10:00-10:30' ~doğru birkaç askerimiz mağralara [illegible] sebebi ise rum bizleri ~":I.wa~t\. I\\\türba\k 10\\ata [illegible] perişan bir durumdaydı. Bu U.\lnm\'1 %Öten..'1.\\t¥...\\a~ [illegible]. Bazı askerlerimiz silahlarını duvarlara, yerlere vura vura [illegible] Sebebi Rumlara sağlam s,ilah vermemek idi. Bazı askerler de çocuk gibi [illegible] ağlıyorlardı. R.ı.rnllarla mücadele sırasında sadece 2 şehit vermiştik. [illegible] esir düş:fülcten sonra bu sayı artmaya başladı. Hiç unutmam bir [illegible] 3 erkek kardeşin heps,ini birden şehit ettiler. Bizler romların esiri olduktan [illegible] bizleri bir an olsun raha› bırakmadılar gece gündüz ne saat olursa olsun [illegible] giriyor arama yapıyorlardı. Birkaç defa bizi sahada topladılar. Esir [illegible] 3.ya da 4. giinüydü bizi yine sahada topladılar sebebi ise Türk uçakları [illegible] ve rum bölgesini ~G>mbalıyordu bizi de sahaya topladılar ki Türk uçakları bizi [illegible] bombalasın ve)Türkü, türke öldürtsünler, Fakat rumlar bunu [illegible]. Birleşmiş milletler askerleri durumu farkederek buna izin vermediler. Böylece ölümden kurtulmuş fakat esir olarak aylarca yaşamaya devam ettik. Daha [illegible] bir kaçış planı haz[illegible] ailemi alıp dere içi Üsler bölgesine kadar gittik [illegible] İskenderuna, İşkenderundan da 1975 yılının Şubat ayının 11. Günü adaya Kuzey bölgesine tekrar geldik.

ALİ KUTRUZA(YAŞ 70)
GİRNE

[illegible]

[illegible] yapıldığı günün sabahı .1,şiçin.Limaso\a gic\ece\ülın, [illegible] tankların Lefkoşaya girdiğini gördüm ve tatbikat olduğunu [illegible] Limasola geldiğimde çatışmalar olduğunu gördüm her taraftan silah [illegible] Bir arkadaş bana pıpzı devirdiklerini söyledi.

[illegible] bölgesinde 3 gün 3 gece pjkm içinde kaldık eve geri dönmenin yollarını [illegible] bu arada rumlar yolların serbest olduğunu açıkladı ve bir arkadaşımın [illegible] ile Lefkoşaya doğru lweket ettik. Rumlar adım başı bizi durduruyorlardı, [illegible] elimizdeki köpekleri öldürelim sıra size gelecek şeklinde ağıza [illegible] küfürler ediyorlardı. Rum arabalarının içinde yığınlarca Türk cesetleri [illegible] o şartlarda Lefkoşaya kadar sağ salim gelebildik. Geldiğimizin ertesi günü [illegible] başladı.

ALİ KUTRUZA (YAŞ 70)
GİRNE

BARIŞ HAREKATININ BAŞLAMASI

Kıbrıs olayları ingiliz sömürge devrinde başladı. Rumların yeraltı örgütü E.O.K.A. ve türklerin kurduğu T.M.T.(Türk Mukavemet Teşkilatı) ve Volkan örgütleri her zaman kendi taraflarını kollamış ve savunmuştur.

Rumlar Kıbrısı Yunanistana ilhak etmek için mücadele ediyorlardı. Rumlar bu amaçlarına ulaşmak için ellerinden geleni yaparlar fakat karşılarında T.M.T.'yi bulunca çeşitli olaylar çıkar.

Kıbrıs Cumhuriyeti 15 Ağustos'u 16 Ağustos'a bağlayan gece ilan edilmiştir. Fakat başta Kıbrıs Cumhuriyetinin başı Makarios ve Rumlar bu olayı da hazmedemiyorlar ve Cumhuriyeti yıkmak için ellerinden gelen herşeyi yaptılar ve bunda da başarılı oldular. Cumhuriyet devri Türkler için büyük bir mücadele devri oldu. Türkler kendilerine Anayasaca tanınan haklarının rumlar tarafından gaspedilmesini önlemek için büyük mücadeleler vermiştir. Fakat Rumlar bu süre içerisinde Türklere yapmadıklarını bırakmadılar. Türklere karşı devamlı olarak saldırgan tutum takınıyorlar türk dükkanlarına, iş yerlerine ve evlerine saldırıyorlar, ağıza alınmayacak küfürlerle sürekli Türkleri tahrik ediyorlardı. Bu dönemde bütün Türkler ve müslümanlar için kutsal sayılan iki tane cammimize tarihi Bayraktar cammi ve Ömerağa cammilerine saldırıda bulunuyor ve her iki cammimizide bobalıyorlardı. Bu olaylar daha yatışmadan Rum polis güçleri başta olmak üzere Tahtakalede bazı türklere pusu kurup onları kurşun yağmuruna tuttular. Bir cuma akşamı idi. Rumların Tahtakalede Türklere pusu kurup masum 3 genç arkadaşımızı şehit ettikleri haberini alınca hemen olay yerine koştuk. Olay yerine gelince gördüğümüz manzara bizi şoka sokmuştu bütün duvarlar ve yol şehitlerimizin kanlarıyla kırmızıya boyanmış gibiydi. Üç genç arkadaşımızın cansız bedenleri yolun

orta yerinde öylece duruyordu hepimiz şok olmuş içimizdeki nefret ve acıyı haykırmak istiyorduk. Üç şehidimizi Türk lıflstı.ıl:mkıctlar alarak hastahaneye götürdüler. Bu olayların ardı arkası da hiç kesilmedi.

Bütün bu olaylardan önce Türk askeri Kıbrısa geldiğinde Gönyelide bir alay oluşturulmuştu. Kıbrıs Türklerinde Gönyelideki bu alayda da askeri eğtim alıyorlardı.Bu eğitim hem askeri silahlı eğitim hemde psikolojik açıdan biz tükleri rahatlatmaya yönelikti. Orada bize eğitim veren Subaylar bizlere .sl.11'ek1i.olarak bizlere moral veren konuşmalar yapıyorlardı. Bir defasında hiç unutmam bir subay bir sabah uyandığımzda gökten paraşütle askerlerimizin atladığını göreceksiniz demişti ve h.f;piıniz kurtulacağız diye devam etmişti.\Bir.süre sonra o subayın anlattığı gerçekleşti ve 20 Temmuz 1974 sabahı gökteıınantar gibi paraşütlerle türk askeri adarya çıkarma yapmaya başladı ve Mutlu Barış Harekatı başlamış oldu.

Mutlu Barış Harekatı başlamazdan önce rumlar 15 Temmuz 1974'te yunan cuntası Makarios'u devirmek için bir darbe gerçekleştirdiler. Makarios'un sarayı yıkıldı darbeciler Radyo ve Telvizyonu ele geçirdiler ve başlarına da Nikos Sampson geçti. Rumlar bunları yaparken bir yandan da Türklere karşı saldırıda bulunmayı ihmal etmiyorlardı ta ki 20 Temmuz 1974 Cumartesi sabhına kadar.

Barış harekatı sırasında da Rumlar birçok yerde vatandaşlarımızı Şehit ettiler tabii bu yaptıkları yanlarına kalmamıştır. Rumlarm yaptıkları bu vahşete örnek olarak Muratağa ve Sandallar köylerindeki vatandaşlarımızı diri diri topluca gömmeleri yaptıkları vahşete sadece bir örnek.

KEMAL KAMBUR (Yaş 57)
GİRNE

1974'te Sinde

20 Temmuz 1974 sabahı her sabah olduğu gibi yine saat 5'te koyunları sağmak için uyandım. Daha sonra radyomu açtım ve şu andaki Cumhurbaşkanımız sayın Rauf Rauf Denktaş'ın sözleriyle irkildim I)¢nktaş' m anonsu şöyle idi: kazanız mübarek olsun Türkiye adaya çıkarma yapmaya başlamıştır. Kendinizi koruyun mevzilere sığınaklara saklanın diye duyuru yapıyordu. Beşparmak dağlarına baktığım zaman yüzlerce, binlerce paraşüt görmüştüm. O gece sabaha karşı saat 3'te abimleri mevzilere çağırmışlardı. 21 Temmuz günü öğleyin abimlere meviziye yemek götürdüğüm sırada köyümüz bombalanmıştı. Biz o gün fırında ekmek pişirmek için fırını yakmıştık fırmdan çıkan dumanı rumlar gördükçe daha fazla bomba atıyorlardı. Sinde şimdiki adı İnönü Çatoz (Serdarlı)'a bağlı idi köyümüzde çok sayıda asker yoktu telsizimiz de bozulmuştu. Telsizimiz saatler sonra onarılmış Çatoz ile temasa geçilmiş ve köyümüzün durumu bildirilmiş ve durum Lefkoşa'ya aktarılıp yardım istenmiş kısa bir süre sonra da yardım gelmiştir. Abim o zaman bir mevziden diğerine koşarak giderken ayağındaki lifleri kopmuştu o zamanki koşullardan dolayı kopmuş bu liflerini ancak 3 yıl sonra bir doktora gösterebilmiş ve tedavisini yaptırmıştır.

O zaman örfi idare çıkarılmış fırınların yakılması yasaklanmış ve ekmek yapamıyorduk. Köyün kadınlan kazanlarda yemekler pişiriyor ve mevzilere taşıyorduk. Yanın da ise ekmek yerine bidda pişirip onu veriyorduk yemeleri için.

Bir gün haber aldık rumlar köyümüze çok büyük bir saldırıda bulunacaklar diye. Bu haberin ardından 15 ile 40-45 yaş arasında olan herkesi kadın-erkek farketmeksizin karargaha topladılar. Torbalara toprak doldurmaya başladık. Doldurma işi bittikten sonra bu doldurduğumuz torbaları mevzilere taşıdık

[illegible] Bütün bunlardan sonra ben ve daha birçok köylü bayan 1 hafta silah [illegible] 74 yaşındaki babam gece [illegible] nöbet tutar sabah ise mevzi kazardı. [illegible] parolaları ise çok hafif bir ıslıktı.

[illegible] kardeşim 18 Temmuzda Bafta buluna nişanlısına gitmek için köyden [illegible] 1 hafta, 2 hafta, 3 hafta derken kardeşimden tam 52 gün haber alamamıştık. [illegible] 52 gün içinde tabii bütjin aile fertleri özellikle de rahmetli annem perişan [illegible] 52 gün sonra lcardeşimin sağ olduğu haberini almış ve çok rahatlamıştık. [illegible] birgün Bir}~şmiş Milletler askerleri radyodan yayınlanmak üzere mesaj [illegible]. Ben de şifrelibir mesaj yazarak yolladım. Mesajımın cevabını ise 15 gün [illegible] aldım kardeşimden, Kardeşimden gelen mesajda 2 gün sonra Baf'tan kaçarak [illegible]den ve tarlalardan üslere gidecekler oradan Türkiye'ye gidecekler ve tekrar Kıbrısa gelecekleri yazılıydı.

Bir akşam ;;[illegible]emi, ablalarımve ben mum ışığında oturuken radyo kulağımda gelişmeleri takip ediyorduk.Birden büyük abim ağlayarak odanın kapısında belirdi hemen ne olduğunu sorduk.Abim öyle kötü ağlıyorduki hıçkırıklara boğulmuştu, konuşamıyor sadece ağlıyordu. Biraz kendine geldikten sonra anlatmaya başladı.Abim evliydi ve karısı atlılar köyünden idi.Gelen haber ise yengemin Annesi-Babası, kardeşleri,eşleri ve bütün çocuklarının topluca rumlar tarafından katledildiği idi.

Bir [illegible]let sonra olaylar yatıştı, ortalık sakinleşmişti. Abim ve yengem Atlılar köyüne ailesine bakmaya gittiler. Köye gittıklerinde Annesi ve Babasının hayatta olduğunu gördüler. Sebebi ise yengemin annesi şeker hastası idi ve gözleri görmüyordu, babasının ise ayağı kırıktı ve yerinden kalkamıyordu. Bu yüzden rumlar onları öldürmemişlerdi. Fakat yengemin 3 amcası,amcalarının karıları, çocukları,

[illegible] ve yengemin bütün kardeşleri ve kardeşi çocukları vahşice katledildiler, [illegible] Daha sonra bu köyde sağ kalan erkekleri Rumalr esir aldılar onları bir [illegible] çektiler,işkence yaętılar ve daha sonra da onları da öldürdüler.

[illegible] köyünde bir tepe üzerinde kamışlıklar verdı ve bu tepenin altı çukurhıktu. [illegible] esirleri buraya götürüyor ve burada öldürüp çukurun içine atıyorlardı. [illegible] teyzesi hayatta idi ve yengemin annesine bakmaya gelmişti bu sırada [illegible] gelir ve teyzesini esir alır. Teyzesi gitmeden annesine sorar su isteyip [illegible] yengemin annesi d eşimdi istemediklerini ve geldiğinde kendilerine [illegible] söyler.Dha sonra rumlar ve teyzesi giderler sonra rumlar tekrar eve gelir [illegible] dipçiği ile yengemin annesine ve babsına vurarak su isteyip itemediğini [illegible] annesi ise kardeşinin gelip onlara su vereceğini söyler .Rımlar ise gülerek [illegible] dönüşü olmayan bir yola gittiğini bir çukura düştüğünü ve o çukurdan [illegible] söyleyerek öldüğünü ima ederler.

AHMET BENSEL (50 Yaşında)
TAŞKINKÖY

[illegible]LARİ ARASINDAKİ ANILARIM

[illegible] Ben 18 yaşındaydım 19 Temmuzu 20 Temmuza bağlayan gecede çok [illegible] o gece saat sabahın 5'i köydeki amcamız bize gelip çağırdı ve bizi [illegible] topladılar bir hafta sığınakta kaldık ne ışık ne su ne yemek vardı. Hayvanı [illegible] komşular bize süt verirlerdi.

[illegible] gün uçaklar yakmımızdan geçmeye başladı bizim kaldığımız sığınak yarım [illegible] bulunduğumuz mahalleye bomba düştü bomba parçaları kaldığımız evin [illegible] çarpıp gözlerimize atıldı. Uçaklar devamlı çok alçaktan geçiyordu ve [illegible] atıyordu bizim mahalle ve çevre mahalleler birlikte kalıyorduk eve [illegible] olanağımız yo,].{tu giydiğimiz elbiselerle yatıp kakıyorduk bir hafta böyle [illegible] etti. Babam çephede savaşıyordu ve ondan haber alamıyorduk. Bazı kişiler [illegible] olduğunu söylüyordu meğer rahmetli eniştem şehit olmuştu. Günler haftalar böyle geçti bir hafta sonra evimize geri döndük yine de geceleri evde kalmazdık [illegible] bir tehlike olacağından komuşularla birlikte kalıyorduk. Temmuz ayı böyle geçti.

İkinci harekat 14 Ağustos'ta çıktı ve bu seferde sığınaklara taşınıp iki günde orda kaldık ve tekrardan evimize geri döndük.

Yaralılar [illegible] tedavi edilirdi bizden büyük ablalarımız yaralılarla ilgilenip hemşirelik görevi yapmaktaydılar hiç unutamayacağım olaylardan biri de; yan komşumuzun kardeşi şehit olmuştu oda hemşirelik yapıyordu ve kardeşini ölü halde gördü bu beni çok etkilemişti. Babam asker elbiseli cepheden dönmüştü, bakkal kasap, manav hiçbiri çalışmıyordu evde bulunan kuru yiyeceklerle idare etmek zorunda kalıyorduk. Ağustos sonuna doğru ateşkes sağlandı ve herşey yavaş yavaş düzelmeye başlamıştı o devrede bizim okullarımız açıldı ve okulumuza devam

[illegible] bizden bu yaşadlğıiriz acı olayların

[illegible] bizde ellerimiz titreye titreye bütün bu acı olayları

[illegible] bu kötü olayları unutamadık.

[illegible] (YAŞ 57)

BEN SÖMÜRGE İDARESİNDEKİ İNGİLİZ POLİSİNDE GÖREV ALDIĞIM SÜRE .

1956'da Kıbrıs rum halkının ingiliz sömürgesine karşı başlatmış olduğu kavgaya hadiselere kendilerini kanıtlamaya başlamışlardır. İngiliz sömürge idaresi kıbrısta türk gençlerinden müteşekkil iki ayrı birlik kurmuştur. Birincisi mobairizef (toplum polisi) ikincisi ise ikincisi polisi (C.A.P) bu da (yardımcı polıs) her iki gücün polis birincisi toplum polisi isyanları bastırmak ikincisi ise bütün beklenmesi gereken yerlerin kontrolünü yapmak ve gözetlemek görevini üstlendi. Ben Mehmet Menekay bunlardan birisiyim c.a.p yardımcı polis olarak görev aldım. 1958 yılı lefkoşa merkezinden haf bölgesi poliye becayiş aldım. Nakil edilme sebebi iyi rumca bildiğimden rum halkının türk köylerine baskınları yaptıkları önlemek için özel bir kuvvet oluşturulmuştur 1958 yılının temmuz içerisinde aldığımız bir ihbar üzerine poli kırsofu bölgesine yakın bir melandıra evretu türk köylerine istinco rum köyleri halkına haskın yapacağı ihbarı alınmıştır. Onun üzerine yedi kişilik bir ekiple ekip içerisinde üç tanesi ingiliz ordusuna ait

skoç askeri ile üç tanesi geriye kalan dört kişi ise kıbrıslı türkleri idi.

Köye üç kilometre kalarak seyir halinde bulunduğumuz bir noktada

rum çetecileri bize pusu kurdular. Kurdukları pusuda mayın patladarak akabinde otomatik silahlarla ateş açtılar. Ekibimden yara almayan bir tek ben kaldım. Ekip sorumlusuydum ve dört kişilik çetecileri elimdeki otomatik silahla kovalamaya başladım.

Köye yakın oluşu ve sahahın erken saati olması nedeni ile görülebilmekte idiler. Bunları köyün meydanındaki kilise içerisine

[illegible] ve bunların kiliseye girdikleri ve pazar oluşu kilisenin dolu [illegible] bilemedim çetecileri yakalamak için kilisenin kapısından ateş [illegible] Bu arada rumlardan halk veya terorist sekiz kişi yaralandı . Bu [illegible] haber vermemiz üzerine yardıma büyük birlik olay yerine [illegible] Ve benim rum halkı üzerine ateş etmemi kınayarak beni derbes [illegible]

Ve altı kişi rum halkından tutukladı ve polıs karakoluna getirdi. Bu [illegible] bir lokabada beni attı. İngiliz komutanının söylediği söz siz [illegible] Türler yaratıyorsunuz bu gibi olayları diyerek 24 saat tutuklayarak [illegible] serbest bıraktı.

MEHMET MENEKAY (YAŞ63)
LEFKOŞA

1960-1963 ARASI YAŞADIĞIM BİR OLAY

[illegible] türkten türke kampanyası uygulanma sahasına [illegible] lokmacılar barikatı diye bilinen yerde görevli [illegible] türklerin rum tarafına alışverişe giden türklerin [illegible] alışveriş etmemelerini söylemek için sivil görev [illegible] türk. Ve bir öenek vermek gerekirse bizim türk [illegible] yol dedikleri rum çarşı diye bilinen yerden satın [illegible] lüks ayakkabılarını gördügümüz zaman bir çok [illegible] çıkmak oysa türk tarafından alınan ayakkabıları ayko [illegible] olduklarının farkında bile değildiler. Hem de çok [illegible] bile bile yine alıyorlardı.

MEHMET MENEKAY (YAŞ63)

LEFKOŞA

1974 HAREKATI

1974 harekatı 15 haziran tarihlerinde inzibat olarak görev yapıyordum. Bir gün sabah kalktığımız zaman sılah sesleri ile uyandık. Hemen alarma geçtik. Daha sonra ögrendiğimiz rumlar birbirleri ile mutabıyosa darbe yaptılar. Yunan askerleri ile rum polisleri birbirlerini öldürerek bütün rum polisi istasyonlarını silahlı saldırı ile işgal ettiler. Bizlerde türk tarafında mücahitler olarak alarıma geçtik. Hazırlandık silahlandık bize saldırmalarını bekledik. Sınırlarda sınırlarda beklerken bir kendi kendilerine bir de bize ateş açıyorlardı. 15 gün gece gündüz mevzilerdetam teşkilat rumların saldırılarını bekledik. Biz barikatlarda nöbet tutarken rum tarafından türk tarafına geçen elçilerden öğrendiklerime göre rum tarafından silahlı saldırıdan dolayı asker, polis.ve sivil halkın öldüğünü öğrendik. Barikatlarda türk tarafına geçmek isteyen rumların canlarını kurtarmak için çok çaba harcadılar yalnız yabancı elçilere izin verildi. Böyle günlerimiz geçerken bir akşam 20 temmuz gecesi öğrendik ki asker adaya çıkartma yapıyor. 20 temmuz sabahı gemilerin top sesleri ile uçak sesleri ile uyandık. Ve bütün sınırlara silahlı cephanelerimizi verdiler v kaymaklı bölgesine doğru taruzza geçtik. Girne dağlarına paraşütlü askerler atıldı. Sonra rumlar ile karşılıklı silahlı çatışmaya girdik. Arkadaşlarımızın bazıları yaralandı bazıları şehit düştü. Rumlar ile aramızda 15 gün silahlı karşılıklı gece gündüz çarpışma oldu. Bundan hemen sonra asker yavaş yavaş girne bölgesinden lefkoşa'ya doğru gelmeye başladı. Lefkoşa bölgesinde fazla ilerleme olmadı.

[illegible] çatışmalar oldu. Askerin yarısı magosa bölgesine [illegible] birliklerde lefke bölgesine doğru tanklar ile ilerlemeye [illegible] Askerlerde bizim aramıza katıldı. Toparlandık güçlendik [illegible] harekat 14 ağustosta başladı. Artık çok rahattık çünkü [illegible] bizimleydi silahlarımız yoktu. Bize daha moderin silahlar [illegible] sonra bizi mevzilerden inzibat olduğumuz için aldılar [illegible] ortasına yerleştik. Rum esirleri beklemeye başladık. İkinci [illegible] birlikten sonra gineyde kalan türk esirleri ilerum esirleri [illegible] Yani bir n.evi takas oldu. Ondan sonra ikinci harekat [illegible] sonra terhis oldum.

[illegible]GÜN KABİDAN (YAŞ 50)
LEFKOŞA

1958-1963 OLAYLARINDA GÖÇ

[illegible] mahallesinde oturuyorduk. Rumlar ve türkler [illegible] mahalleyi paylaşıyorduk. Bir akşam rumlar ansızın [illegible] mahallesine saldırdı. Daha önceden aramızda küçük de olsa [illegible] yapıyorlardı. Bir akşam rumlar ömerg~camiye bomba [illegible] bir patlama ile uyandık rumlarile türkler bıçaklar [illegible] ile türklerine saldırdı. Bir rum ve bir türk [illegible] öldürüldü. Ondan sonra daha iç mahallelere türklerin [illegible] bölge lefkoşanın merkezi p~n.cizade sokağına göç [illegible] mecburiyetinde kaldık. Evimizi bğşaltıp korku içinde bir [illegible] eşyalarımızı toparlayı.pkaçtık. Lefkoşaya gelip [illegible] mahkemeler binaşı/olan binalarda hep ingiliz [illegible] İngiliz askerleri bizi ansızın sokağa çıkma [illegible] bizi evlerimize ka.p~tırlardı. Bildiri dağıtan [illegible] evlerine dönmel~rini söylerlerdi. Bu mesele [illegible] a kadar sürdü. 1960'da rumlar ile türkler kıbrıs [illegible] kurdu. İngilizler ise ıngiliz üstlerine çekildi. Bunun [illegible] türklerle rumlar ortak bir hükümet kurdular. Bir müddet [illegible] yıl sonra türkler ile rumlar yine anlaşamadı aralarında [illegible] çıkıyordu. Rumlar kıbrısı eJ~ geçirmek istiyorlardı. Polısleri [illegible] tutmak istiyorlardı. Biz bunu aramızda konuştuğumuz [illegible] türkler bundan çok rahatsız oluyorlardı. !3ir akşam geç [illegible] rum polisleri iki türkü biri kadın biri erkek vurdular. [illegible] Ondan sonra herkeş/evlerinden göç etmeye başladı. [illegible] okullara saldırmaya başfüdılar. Türkleri lefkoşada bir [illegible] kapattılar. 4 yıl denize gidemedik ondan sonra bize yolları [illegible] Biz rum tarafına geçebilirdik. Ama rumlar türk tarafını

[illegible] Günler böyle geçerken 1974'e kadar geldik. Türkiye [illegible] yaptı. Türklerde kendi devletini kurdular.

[illegible] KABİDAN (YAŞ 50)

[illegible]

[illegible]-1974 YILLARI ARASINDA GEÇEN ESİRLİK OLAYLARI

[illegible] yıllarda başlayan Türk ve rumlar arasındaki [illegible] arasında bir çok vatandaşımız son çareyi Kuzey'e göç [illegible] görmüşler. Bu yolda birçogu başarılı olmuş, kaçak [illegible] ölüm korkusuyla burun buruna kalarak, eş dost özlemi ve [illegible] yakarak 1974 yılında göçü gerçekleştirmişlerdir.

Günümüzde bu yaşanmışlıkların karanlıgını bize aktaracak olan kuşak, o günlerde bizim yaşlarımızda, daha hayatı tam [illegible] başlamamış olan o günlerin genç kuşagıdır. Bu göç [illegible] aile için kurtuluş olmuş, birçok aile ise bu göç sırasında [illegible] kül olmuştur. Ben bu olayları annemden babamdan ve [illegible] büyüklerindenbizzat bunları yaşamış olan bu insanların [illegible]dan sizlere kısaca hangi şartlar altında bu göçü gerçekleştirmiş [illegible]klarını aktarmak istiyorum.

' 1974 yılında kanlı olayların savaşın patlak verdigi yaz [illegible]nda, insanlar, üzeri saman yüklü kamyonların arkasında, [illegible]manların altında inşa edilmiş 3-4 kişilik mahsenlerde kişibaşı 100 Kıbrıs Lirası karşılıgında Lamaka'dan Bergama'ya geçirilmekteydiler.

Sınırdan geçerken Rum polisleri tarafından bu saman yüklü kamyonlar şişlenerek altında kaçak insan olup olmadıgı kontrol edilmekteydiler.bu şişleme esnası sırasında sınırda birçok vatandaşımız yaralanmış veya hayatını kaybetmiştir.

1975 yılında Ahmet, Vangan ve iki çocugu ile kişibaşı 100 Kıbrıs Lirası karşılıgında bir Rum Şöför tarafından, amcama ait

[illegible] Bergama'ya geçmişlerdir. Bu [illegible] zaman Yengem Rumca [illegible] bizzat konuşmuş, bu arada annem [illegible] yaparak sağ salim [illegible].

[illegible] ve göç tamamen gerçekleşmeye [illegible] Kuzey'e, Rumlar Gün.ey'e dogru kaymaktaydılar. [illegible] dogru Taksim gerçekleşmiş oldu. Bir kısım [illegible] Limasol'daki Dikelya İngiliz Üslerinde, [illegible] canlarını kurtarmışlardır. Daha sonra [illegible] hava yolu ile Adana ?:ya oradan da Geçitkale Hava [illegible]. Böylece in§'anlarımız yavaş yavaş Kuzey' e [illegible] kendi arzu ettigiyere giderek yerleşmeye [illegible].

[illegible] de Rumlar tarafından .-;Yollardan, sokaklardan, evlerden [illegible] ve yaşlılar toplanmış ve esir alınmışlardır. Bu [illegible] bahamda bulunmaktaydı, Limason' da bir futbol [illegible] günlerce, aylarca esi.ftutulmuşlar, yerlere yatmışlar ve [illegible] altında günde üç ögün üzüm yiyerek hayatta [illegible] çalışmışlardır. Savaştan önce ihraçedilmek maksadıyla [illegible] yüklenen tonlarcl;l;JÜZüm savaş sırasında rumlar [illegible] el konularak esirlere dagıtılmışlardır.

Bu esnada günler geçtikce tekbir battaniyeyle günlerce ve [illegible] hayatta kalma sayaşı veren esirlerden-rum askerlerine [illegible] çalışanlar y~vurularak öldürülmüş ya da sakat [illegible].

Esirler toplama kamplarında iken kadınlarda Limasol' da eş [illegible] akrabalarının yanında kalmakta bir yandanda kocalarının

[illegible] da getirdigi huzursuz ve korkutucu [illegible]

[illegible] öncelikle hasta, sak~tveyaşlı olanlar ilk [illegible] edilmişler ve okullara yerleştirilmişlerdir. [illegible] yaparak onların arasp:ı.da>Letkoşa'ya gitmişti. [illegible] isimlerinin yazılı 91dugu listede adını okuyan [illegible] yanına alınmıştır.

[illegible] oglu tarafindan yanlarına almdıgı sırada [illegible] ailesiyle kalm.aktaydı. Sonra babam, [illegible] getirmek için bir :l'1.lll şöför ayarladı ve kişibaşı [illegible] transfer üçretihi ödeye bilmek için [illegible] satıp evlerini ijınamen boşaltarak üçreti [illegible] bu eşyaları savaşsmasında Kuzey' den Güney' e giden [illegible] Böylece gereken parayı rum şöföre vermiş [illegible] ve iki çocugunu Lamakadan Bergama 'ya oradan da [illegible] yanına getirtmiştir.

[illegible] vatandaşımız 19;74 yılında bu yasadışı sayılan [illegible] zorunlu olarak göç etmişti. Bir çok kişi parası [illegible] günlerce yürüyerek aç susuz dağlardan yürüyerek [illegible] korkusuyla burun buruna gelmişler ve malesef bir çoğu [illegible] tarafindan acımasızca katledilmişlerdir.

[illegible] yılının başlarında mutlu barış harekatı sonrasında kuzey [illegible] olmak üzere kıbrıs halkı acılı ve korkunç günleri atlatarak [illegible] sağlanmıştır.

Tüm bu yaşananl.arm yanında bazı türk vatandaşlarımız savaş [illegible] eşlerini ve çğ.cuklarını terk etmek istemedıklerinden ingiliz [illegible] sığınmamışlardı, Bu vatandaşlarımız şu anda hala daha [illegible] listesinde isiml.eri yer alan insanlarımızdı. Şu ana kadar ne

[illegible]

[illegible] tüm bu korkunç günleri [illegible] gencin aileleri hatırlandıkça hüzün ve [illegible] insanlardır.

[illegible] katledilen savunmasız [illegible] bir iki yaşındaki bebeklerin ve üzerinde 40 [illegible] bir bebeğin acısı asla [illegible]

ERCİMENT ÖZERCE (YAŞ 48)
MAGOSA